

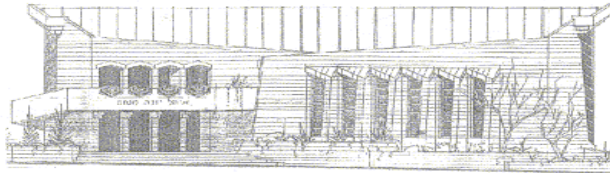
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה לפי אמור תשע"ב מאת הרב דוד ספקטור בנושא:
האור של מדורת ל"ג בעומר

שבת שלום. ילד אחד נכנס לסופר ולוקח משם נר נשמה, שם אותו בכיס ועובר את הקופאית בלי שלום. ניגש אליו מנהל הסופר ואומר לו: ילד אתה פוטוגני, מצטלם יפה במצלמה הנסתרת. למה גנבת נר נשמה? עונה לו הילד: עשיתי מצוה, רציתי להדליק נר נשמה לאיזה צדיק. יפה, השיב לו מנהל הסופר, אבל זו מצוה הבאה בעבירה והפסדת את כל המצוה. זה סיפור קטן ביחס לנר נשמה קטן. ומה נאמר על אלה שמדליקים לא רק נר נשמה אלא מדורה גדולה בל"ג בעומר לנשמה הגדולה והמאירה של רבי שמעון בר יוחאי וסוחבים וגונבים בשביל זה עצים מאתרי בניה ללא רשות הקבלן. זו מצוה גדולה הבא ע"י עבירה גדולה. ועל הגדולים, ההורים להזהיר את הקטנים, את הילדים על עבירה זו ובשיעור היום אחרי מנחה נדבר על ההיבטים ההלכתיים של גניבה ע"י ילד קטן ובמה היא שונה מגניבה ע"י גדול. באמת הרשב"י היה אור גדול, אבל אני לא בטוח שהוא מודל לחיקוי לכל אחד ואחת, כפי שאמר אב"י (ברכות לה:):

"(הרבה עשו) כרשב"י ולא עלתה בידן". והשאלה היא גם לאיזה רבי שמעון בר יוחאי להדמות. האם להדמות לרבי שמעון, שמסופר עליו במסכת שבת (לג:), שיצא מהמערות בפקיעין בגליל, שבה למד שנים עשרה שנה עם בנו אלעזר ובכל מקום שראו יהודים חורשים וזורעים, "נתנו עיניהם ומיד נשרף המקום. יצתה בת-קול ואמרה: להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם!" זו ר' שמעון בנוסח הראשון הקנאי המנוגד לעולם הזה היפה של הקב"ה. לעומת זה יש נוסח שני של רבי שמעון בר יוחאי שראוי לשאוף להדמות אליו. זה ר' שמעון שאחרי שנים עשר חודשים נוספים של לימוד עיוני יצא שנית מהמערה. זה ר' שמעון אחר לגמרי. לא רבי שמעון ששורף במבטו את העולם אלא להיפך בכל מקום שבנו ר' אלעזר מכה במבטו, ר' שמעון מרפא את המקום וכאשר בערב שבת ראה איזה זקן שרץ עם שני הדסים בידו, אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, נחה דעתו של ר' שמעון בר יוחאי ואמר לבנו: ראה כמה חביבין מצות על ישראל. ראה ר' שמעון שגם המלאכה בשדה בארץ ישראל, שמצמיח הדסים יכולה להיות לעזר לקדושה, לקדושת השבת ואין כאן ניגוד אלא השלמה. אשרי מי שרוצה להדמות לדרגה הזו של הרשב"י שהאש שלו, הברן וההתלהבות שלו, לא שורפים את עולמו של הקב"ה אלא להיפך מאירים את העולם.

נשאלת השאלה מאיפה בתורה למד הרשב"י בתחילה את יחסו השלילי ליהודים העוסקים בחיי שעה וחורשים וזורעים בשדה. האם זו היתה גם דעת שאר חכמי ישראל? בברייתא במסכת ברכות (לה:): מובאות בזה שתי דעות: "תנו רבנן: ואספת דגנך, מה תלמוד לומר - לפי שנאמר: (יהושע א') 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיך', יכול דברים ככתבן? תלמוד לומר: ואספת דגנך - הנהג בהן (בדברי תורה) מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. (בקיצור: תורה ועבודה. לעומתו) רבי שמעון בן יוחאי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, תורה מה תהא עליה? (ולכן יש לתמוד תורה יומם ולילה ומה עם הפרנסה? משיב על זה רבי שמעון בר יוחאי:) בזמן שישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר: (ישעיהו ס"א) 'ועמדו זרים ורעו צאנכם' (עובדים זרים). ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר: (דברים י"א): 'ואספת דגנך'. זה דבר מעניין. אותנו פסוק 'ואספת דגנך' מפרש ר' ישמעאל כברכה לכתחילה לאסוף את הדגן של ארץ ישראל, לעומת ר' שמעון שרואה בזה קללה ורק יהודים שאין עושים רצונו של מקום מוכרחים בדיעבד להתעסק בחיי שעה ולאסוף את הדגן ולעסוק בפרנסה. דעתו תמוהה, כיון שלפי פשט הכתוב איסוף דגן הוא שכר על קיום המצוות, על שכן עושים רצונו של מקום, כפי שאנו קוראים כל יום: "והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי... ונתתי מטר... ואספת דגנך..." מכל מקום הרבה עשו כר' שמעון בר יוחאי ולא עלתה בידם, לעומת רבים שעשו כר' ישמעאל ושילבו תורה ועבודה ועלתה בידם. לר' ישמעאל זו היתה שיטה כפי שנאמר בתחילת מסכת פאה (א, דף ג) בתלמוד הירושלמי: "תני ר' ישמעאל 'ובחרת בחיים' - זו אומנות (מקצוע). גם החתם סופר בחידושו על מסכת סוכה (לו.) הלך בדרכו של ר' ישמעאל ופרש את הפסוק 'ואספת דגנך' לכתחילה כמצוה: 'בארץ ישראל ורוב ישראל שרויים (עליה), העבודה בקרקע גופא (עצמה) מצוה, משום ישוב ארץ ישראל ולהוציא פירותיה הקדושים ועל זה צוותה התורה: 'ואספת דגנך'... וכאילו תאמר, לא אניח תפילין מפני שאני עסוק בתורה, הכי נמי (כך גם כן) לא יאמר, לא אאסוף דגני מפני עסק התורה ואפשר אפילו שאר אומנויות (מקצועות) שיש בהם ישוב הארץ, הכל בכלל מצוה." היום ברוב הציבור הדתי-לאומי אין מחלוקת בין הרשב"י לר' ישמעאל ורובם לומדים קודם כרשב"י במסגרת ישיבתית, כמו ישיבת הסדר ואחרי הצבא כדעת ר' ישמעאל הולכים ללמוד מקצוע ולהתפרנס וקובעים עיתים לתורה. גם בליל ל"ג בעומר יש להקפיד שלא תהיה מחלוקת וטוב לנהוג גם כר' ישמעאל ולעסוק באמנות של מלאכת המדורה וצליית תפוחי אדמה וגם לנהוג כר' שמעון בר יוחאי ולהקדיש חלק מהזמן סביב למדורה ללימוד תורה ביחד. ומתוך האור הגדול של התורה והמדורה נזכה לאור חדש על ציון בב"א.